

Części oryginalne a części alternatywne (zamienniki)

Odnośząc się do kwestii części zamiennych (części alternatywnych, części nowych i oryginalnych) przy likwidacji szkód z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych przekazujemy poniższe wyjaśnienia, które mają na celu w przystępny sposób ukazać tę problematykę.

Problem stosowania przy rozliczaniu szkód z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych cen części alternatywnych jest często przedmiotem skarg kierowanych do Rzecznika. Niezaprzeczalnym jest fakt, iż ceny części alternatywnych są znacząco tańsze, co ewidentnie ma wpływ na wysokość wypłacanych przez zakłady ubezpieczeń odszkodowań. Stosowanie w rozliczeniach z poszkodowanymi cen tzw. części alternatywnych zakłady ubezpieczeń uzasadniają przepisem § 2 pkt 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie wyłączenia określonych porozumień wertykalnych w sektorze pojazdów samochodowych spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję (Dz.U. nr 38, poz. 329 ze zm.) - zgodnie bowiem z zawartą w tym przepisie definicją, za części oryginalne uznaje się także te części, których producent zaświadczy, że są one tej samej jakości co komponenty, które są lub były stosowane do montażu danych pojazdów samochodowych. Jednak celem powołanego rozporządzenia było ograniczenie przywilejów po stronie producentów samochodów, gdyż prowadziło to do ograniczanie konkurencyjności, jednak regulacje te dotyczą wyłącznie zagadnień związanych z ochroną konkurencji na rynku motoryzacyjnym i w żaden sposób nie mogą ograniczać prawa poszkodowanego do uzyskania pełnej kompensaty poniesionej szkody tj. przywrócenia do stanu poprzedniego uszkodzonego pojazdu, co wymaga uwzględnienia w procesie likwidacji szkody elementów identycznych z tymi, jakie zostały uszkodzone. Wobec istnienia obowiązku pełnego naprawienia szkody oczywista i zrozumiała jest konieczność oddzielenia zagadnień związanych z prawem odszkodowawczym od zagadnień związanych z rynkiem konkurencji i regulujących jego działanie - są to bowiem dwie niezależne od siebie płaszczyzny, a należyte wykonanie zobowiązania zaciągniętego przez zakład ubezpieczeń wymaga ich oddzielenia. W konsekwencji zastępowanie występujących uprzednio w pojeździe części oryginalnych częściami alternatywnymi jest dopuszczalne, ale pod bezwzględnym warunkiem, że poszkodowany wyrazi na to zgodę. W naszej ocenie, narzucanie przez zakłady ubezpieczeń naprawy pojazdów z użyciem części alternatywnych jest działaniem nieprawnym, w wyniku którego zobowiązanie wobec poszkodowanego nie zostaje spełnione. Prawo poszkodowanego do przywrócenia pojazdu do stanu poprzedniego zawarte jest w art. 363 § 1 kodeksu cywilnego i jest zdaniem Rzecznika równoznaczne z obowiązkiem uwzględnienia w procesie likwidacji szkody elementów identycznych z tymi, jakie zostały uszkodzone, chyba że poszkodowany wyrazi zgodę na zastosowanie części proponowanych przez zakład ubezpieczeń. Na marginesie trzeba dodać, iż nierzadko części alternatywne w sposób istotny różnią się jakością od części oryginalnych, a ich montaż wymaga dodatkowych czynności dostosowawczych, co może mieć wpływ m.in. na bezpieczeństwo jazdy, jakość i estetykę dokonanej naprawy. Dodatkowym argumentem przemawiającym za prawem poszkodowanego do wyboru części może być orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2002r sygn. akt I CKN 1466/99, które stanowi, iż o ile z treści umowy auto-casco nie wynika nic innego, ubezpieczony nabywając części samochodowe nie ma obowiązku poszukiwać sprzedawcy oferującego je najtaniej. Powyższe orzeczenie zostało wydane w sprawie dotyczącej ubezpieczenia auto-casco, jednak tym bardziej ma ono zastosowanie w obowiązkowym ubezpieczeniu OC, którego regulacje nie tylko nie zawierają nakazu poszukiwania części najtańszych, lecz nawet podkreślają obowiązek pełnej kompensaty poniesionej przez poszkodowanego szkody.

Stanowisko Rzecznika Ubezpieczonych potwierdził Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 24 lutego 2006 r. wydanego w związku z wnioskiem Rzecznika skierowanym do Sądu w tej sprawie. Sąd Najwyższy stwierdził bowiem, iż w większości

wypadków konieczne jest nabycie elementów, w celu ich montażu, w zamian za części zniszczone lub uszkodzone. Odpowiadając na to pytanie stwierdził, że poszkodowany podejmuje w tym przedmiocie autonomiczną decyzję (wyrok z 11 czerwca 2003 r., V CKN 308/01), której ubezpieczyciel nie może nakazać lub zakazać, ponieważ jego świadczenie ogranicza się do wypłacenia usprawiedliwionej kwoty (uchwała z 15 listopada 2001 r., III CZP 68/01). Sąd wskazał ponadto, że w tej fazie likwidacji szkody ubezpieczyciel może zwracać uwagę na konsekwencje wyboru wykraczającego np. poza obowiązek odszkodowawczy, lub mając odpowiednie rozeznanie - sugerować źródła zaopatrzenia oceniane przez siebie jako korzystne co do jakości towarów i ceny, a skorzystanie przez poszkodowanego z tej sugestii może zaś doprowadzić do ugody obejmującej całość lub pewne składniki likwidacji szkody. W opinii Rzecznika decyzja poszkodowanego o naprawie pojazdu częściami oryginalnymi jest jego prawem wynikającym z zasady pełnego odszkodowania zawartej w art. 361 § 2 k.c., a także - stosownie do art. 363 § 2 k.c. - prawem do posiadania pojazdu o częściach identycznych z uszkodzonymi, a nie wyborem wykraczającym poza obowiązek odszkodowawczy.

W przypadku, gdy Państwa problem wymagał szerszego wyjaśnienia zapraszamy do skorzystania z porad ekspertów udzielanych podczas dyżurów telefonicznych. Dyżury te odbywają się od poniedziałku do piątku pod numerem telefonu: /0...22/ 33-37-328 w godzinach porannych od 10.00 do 15.00 oraz popołudniowych od 17.00 do 19.00.